

Træet er klar til at falde, men det falder ikke. Skovhuggeren har ud over den sædvanlige fældekam på faldsiden bevaret lidt træ – en "bagtå" – på bagsiden. Det giver ham ro til at slå en kile ind ved siden af tåen, så træet kun kan falde til den planlagte side, når tåen kappes.

BAGTÅEN sikrer, at træet ikke klemmer sammen om savens sværd eller falder, før kilen er på plads.

KILEN slås ind for at sikre, at træet falder fremad over fældekammen.

FÆLDEKAMMEN styrer som et hængsel faldet, men ikke, om det sker fremad eller bagud.

Skovhuggerens bagtå redder liv og lemmer

Læg kæmperen sikkert ned

Du arbejder sikkert og uden tidspres med at fælde lidt større og besværlige træer, hvis du bruger den metode, som skovhuggeren demonstrerer her. Den sikrer, at træet først falder, når du ønsker det.

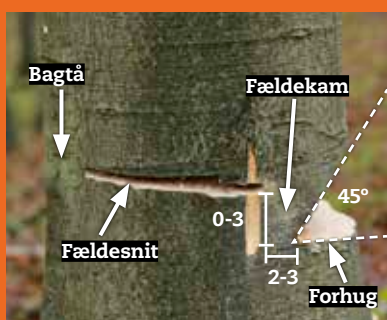
Når du skal fælde større træer, hører du forhåbentlig alle dine alarmklokker ringe. Ikke alene kan du selv komme til skade, du kan slå folk ihjel og ødelægge biler og bygninger for rigtig mange penge, for det er meget voldsomme kræfter, du tumler med.

Men metoden, som vores skovhugger her viser dig, gør arbejdet mere sikkert. Den sikrer nemlig, at træet først falder, når du ønsker det. Metodens kerne er at efterlade en "bagtå" modsat forhugget. Så længe den er intakt, falder træet ikke. Først når du har rettet alle snit til, sørget

for fri bane og med en kile eller andet sikret, at træet falder, hvor du ønsker det, kapper du tåen, så træet falder.

Der er mange variationer af bagtåen, der alle har samme funktion. Men husk: De store og mere komplicerede opgaver skal du stadig tilkalde eksperter til.

Sådan lægger du dine snit

En lille fidus sikrer, at træet først falder, når du er klar.

At fælde med bagtå er en lille variation i den teknik, som stort set alle træer fældes med:

To snit fjerner en kile på den side, træet skal falde til – det kaldes **forhugget**. Et tredje snit fra den modsatte side, **fældesnippet**, skærer næsten træet over. Mellem fældesnit og forhug skal du efterlade en **fældekam**. Den skal som et hængsel styre træets fald, når tyngdekraften trækker det mod jorden – ofte hjulpet på vej af et skub, et træk eller af en kile, der slås ind i fældesnippet.

Bagtåen er en ganske lille tilføjelse til teknikken, nemlig at fældesnippet kører uden om et lille område modsat forhugget. Dette område, bagtåen, giver dig ro til at sikre, at træet falder rigtigt.

1. Forhugget skæres med to snit.

2. Første del af fældesnippet skæres fra den ene side.

3. Resten af fældesnippet skæres fra modsat side, så bagtåen står tilbage.

4. Kilen bankes ind i fældesnippet ved siden af tåen.

5. Bagtåen kappes, og træet falder til den rigtige side.

Gør alt klar før du saver

Selv om vores skovhugger underviser på Skovskolen og er manden, der tilkaldes til de mest komplicerede opgaver efter en storm, tænker han forløbet grundigt igennem, også ved træet her. Vurderer, hvilken retning træet helst vil falde i. Finder ud af, om han kan udnytte det eller må rette lidt til. Tjekker, at der er plads i længden, og rydder sig en god plads at arbejde på.

1 **Beslut, hvor træet skal falde.** Det sikreste er, at du lader træet falde i den retning, det læner sig over mod, og her skal der være god plads.

VIGTIGT! Læner et stort træ sig i den gale retning, tilkaldes hjælp.

2 **Ryd op omkring træet.** Fjern grene og andet på jorden, og skær lave grene på træet af. Det skal være nemt at komme til på alle sider, og du skal have en sikker flugtvej, så du kan komme væk i en fart.

3 **Start savnen** på et fast underlag. Kædebremsen aktiveres ved at presse sikkerhedsbøjlen frem, før du trækker motoren i gang – så kan du løsne den, når savnen er i gang, og du er klar til at save.

Skær træet til med en bagtå

Forhuggets to snit skæres helt normalt: Først et skråt snit ovenfra, derefter et vandret, så du fjerner en kile på den side, træet skal falde til.

De to snit skal mødes 1/5 til 1/4 inde i træet.

Fældesnippet ville man nu normalt bare skære bagfra, men her skærer vi ind fra begge sider, så bagtåen står tilbage og sammen med fælde-kammen holder træet oppe, så længe du ønsker det.

1 Faldretningen lægger du ved at sigte hen over din sav – uden at se på sværdet. Det er langt mere præcist at sigte hen over savens bøjlegreb eller et sigtekorn på oversiden end at gætte en ret vinkel på sværdet.

2 Forhuggets skrå snit skæres. Med fuld gas sættes undersiden af sværdet tæt ved motoren mod stammen i en skrå vinkel. Derefter vippes sværdet roligt ned til vandret og føres ned i den ønskede dybde.

Se ned i det skrå snit, mens du skærer – så ser du, når snittene mødes, og kan stoppe saven det rette sted.

3 Nu skæres forhuggets vandrette snit. Saven holdes, så sværdet ligger vandret, og med fuld gas sættes bunden af sværdets underside igen mod træet, og sværdet svinges roligt ind.

VIGTIGT

Øv dig med saven først. Du skal være tryk og sikker med din kædesav, før du bruger den til at fælde træer. En gammel træstub og en solidt forankret kævle er glimrende at træne på. Begynd med sværdets underside, hvor kæden trækker saven ind mod træet. Gå videre med oversiden, hvor kæden skubber saven mod dig. Træn til sidst teknikken med at stikke sværdet ind i stammen – den detalje skal du mestre for at kunne arbejde med bagtå.

4 Fælde-kammens tykkelse markerer vi på siden af træet med to lodrette snit i barken, så vi tydeligere kan se, hvor dybt fældesnippet skal gå, når savsmuldet sprøjter. Brug også her sværdets underside.

5 Bagtåen markerer vi på samme måde med to lodrette snit på træets "bagside" i forhold til fælderetningen. Læg den evt. lidt til en side, så kilen kan slås ind lige bagfra.

6 Fældesnippet kræver en særlig teknik. Stikker du spidsen lige ind, slår saven let tilbage. Sæt derfor undersiden af sværdets spids mod træet og gå frem, til spidsen er inde, og sværdet parallelt med kammen.

TIPS

Ret snittene, til fælde-kammen ligger helt vandret og vinkelret på den retning, træet skal falde i. Kammen vil styre træets fald, og det gør den bedst, når den er lige tyk hele vejen. Du kan altid tage dig tid til at rette forhugget til – men når du arbejder med en bagtå, får du også tid til at rette fældesnippet omhyggeligt til. Og om nødvendigt at begynde forfra lidt højere oppe på træet!

7 Træk sværdet lidt ud, og sav bagud i stammen, mens du følger med rundt, indtil sværdet når bagtåens markering bag på træet. Du skal undervejs undgå at save med sværdets overside.

8 Gentag på den anden side processen med indstik og snit. Du stikker igen forsigtigt sværdet ind i stammen, men nu ved bagtåen. Før sværdet rundt i et vandret spor, og stop, når du er 3 cm fra forhugget.

9 Bagkanten af kammen rettes til, når der kommer savsmuld ud på den anden side af stammen. Resten af snittet rettes, til fælde-kammen er helt regelmæssig. Sammen med tåen bærer den nu træet.

Slå kilen ind og kap så bagtåen

Nu er vi i virkeligheden i mål, træet er så klar til at falde, som det næsten kan være. Og bagtåen har givet os tid til at rette fælde-kammen til, så den er helt jævn og sikrer, at træet falder vinkelret på den.

Men træet vil stadig kunne falde bagud, hvis vi har vurderet vægtfordelingen forkert, eller en vind fanger kronen. Derfor slår vi en kile i fældesnippet, før vi kapper bagtåen. Kilen sikrer, at træet falder frem over forhugget.

1 Kilen bankes ind fra bagsiden, så tæt på bagtåen, som du kan komme, uden at du risikerer at ramme den med saven, når bagtåen skal skæres over.

Bagtåen ser ikke ud af meget, men styrken er enorm.

2 Der skal være plads til at save uden at ramme kilen. Den lille bagtå virker spinkel, men så længe det ikke blæser op, vil den både forhindre, at træet falder fremad og bagud.

3 Så kappes bagtåen. Som du ser, har vi skåret træet oppe i en behagelig arbejdshøjde. Det kan du lige så godt gøre, når du ikke skærer træ til tømmer. Det gør det hele mere sikkert.

4 Mens du træder væk, falder træet som planlagt. Falder træet ikke uden videre, slår du kilen dybere i, men sørg for at være et par meter væk, når det begynder at falde.

5 Og så skal træet skæres op. Det er et stort arbejde, og det skal også ske med stort fokus på sikkerheden. Læs om det på www.goerdetselv.dk – og på www.husqvarna.se, der også viser varianter af bagtåen.

TIPS

Vi lægger fældesnippet højere end bunden af forhugget for at øge sikkerheden. Du vil ofte høre folk sige, at de to snit bør ligge lige højt. Begge dele er i orden, det vigtigste er, at fældesnippet ikke ligger lavere. Og ved at begynde fældesnippet 3 cm over forhugget tager vi højde for, at snittet bliver en smule skævt.

VIGTIGT

Husk en makker. Det er aldrig rigtig godt at arbejde alene med kædesav og slet ikke med at fælde lidt større træer. Og husk at tage mobiltelefonerne med.

SIKKERHEDSHJELM med integreret høreværn og visir, der vipper på plads.

ARBEJDSJAKKE, skal være god at bevæge sig i.

ARBEJDSHANDSKER, der fx beskytter dig, når du sliber kæden.

SPECIALBUKSER med tråndlæg, der lynhurtigt stopper saven, hvis de rammes.

SIKKERHEDSSKO – specialstøvler med tråndlæg er bedst, og du bør mindst bruge sikkerhedssko.

Klæd dig sikkert på

Kædesaven hænger uløseligt sammen med skærebukser.

Vores mand er klædt i skovarbejderens standard, og du skal som minimum følge ham, når det gælder hjelmen, bukserne og handskerne. Hjelmen har indbygget visir og høreværn. Bukserne har i hele længden skæreindlæg af tråde, der på brøkdele af sekunder standser kæden. Handskerne er almindelige arbejdshandsker, som du også bruger, når du fx lægger kæden på saven.